

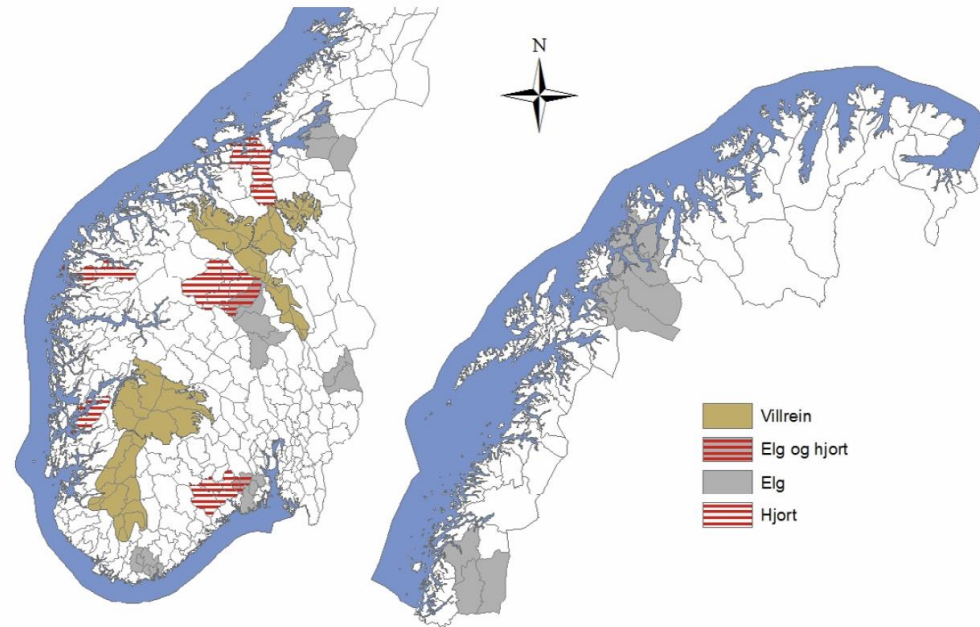

Innsamling fra jakta 2016

Christer Moe Rolandsen

Om bestandsovervåkingsprogrammet for hjortevilt

- Elg, hjort, og villrein
- 19 områder
- Bestandenes kondisjon, struktur og utvikling
- Data innsamles fra skutte dyr
 - ▶ Kjønn og alderskategori
 - ▶ Slakteveker og eggstokker
 - ▶ Aldersanalyser
 - ▶ Beitetrykk

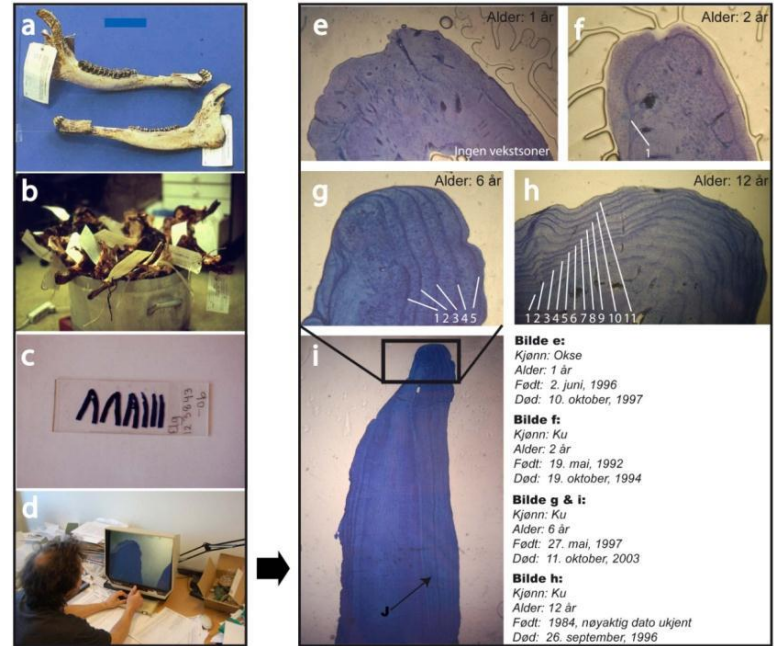
Bestandsovervåkingsprogrammet for hjortevilt

- Elg, hjort, og villrein
- 19 områder
- Bestandenenes kondisjon, struktur og utvikling
- Data innsamles fra skutte dyr
 - ▶ Kjønn og alderskategori
 - ▶ Slakteveker og eggstokker
 - ▶ Aldersanalyser
 - ▶ Beitetrykk

Bestandsovervåkingsprogrammet for hjortevilt

- Elg, hjort, og villrein
- 19 områder
- Bestandenenes kondisjon, struktur og utvikling
- Data innsamles fra skutte dyr
 - ▶ Kjønn og alderskategori
 - ▶ Slakteveker og eggstokker
 - ▶ Aldersanalyser
 - ▶ Beitetrykk

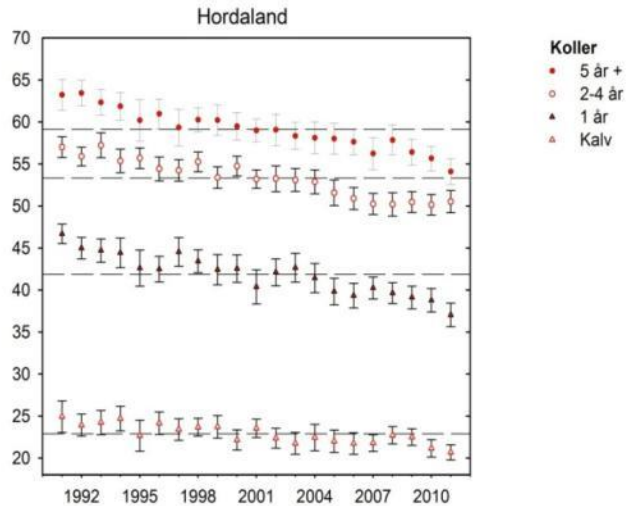

KJVELAPP FOR ELG		Innsenders nr. 123456	
Dato felt:	År: 20	Er slaktet nøyaktig vekt? ☐ Ja ☐ Nei	kg
Dremerkenummer høyre:		Dremerkenummer venstre:	
Prøver innlevert. Kjøvet:		Kjønnsorgan: Annet:	
Kategori dyr: (sett kryss)	Hannedyr		Hunnedyr
	Kikk: ☐ 1 1/2 år ☐ 2 1/2 år og eldre	Kikk: ☐ 1 1/2 år ☐ 2 1/2 år og eldre	
For eldre dyr enn kalv:	Antall kalver: ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3		Mok i jord (sett kryss): ☐ Ja ☐ Nei ☐ Vet ikke ☐
For kalver og kyr:	Antall kalver i følge med hundepret (sett kryss): ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3		
Merknader:			

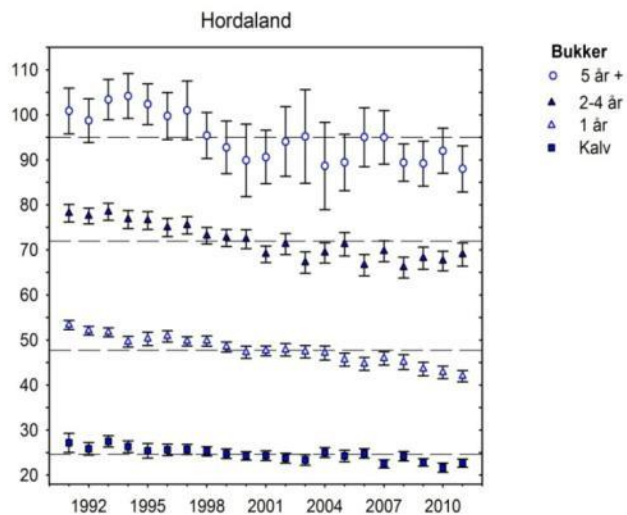
Slaktevekt hjort

Slaktevekt (kg)

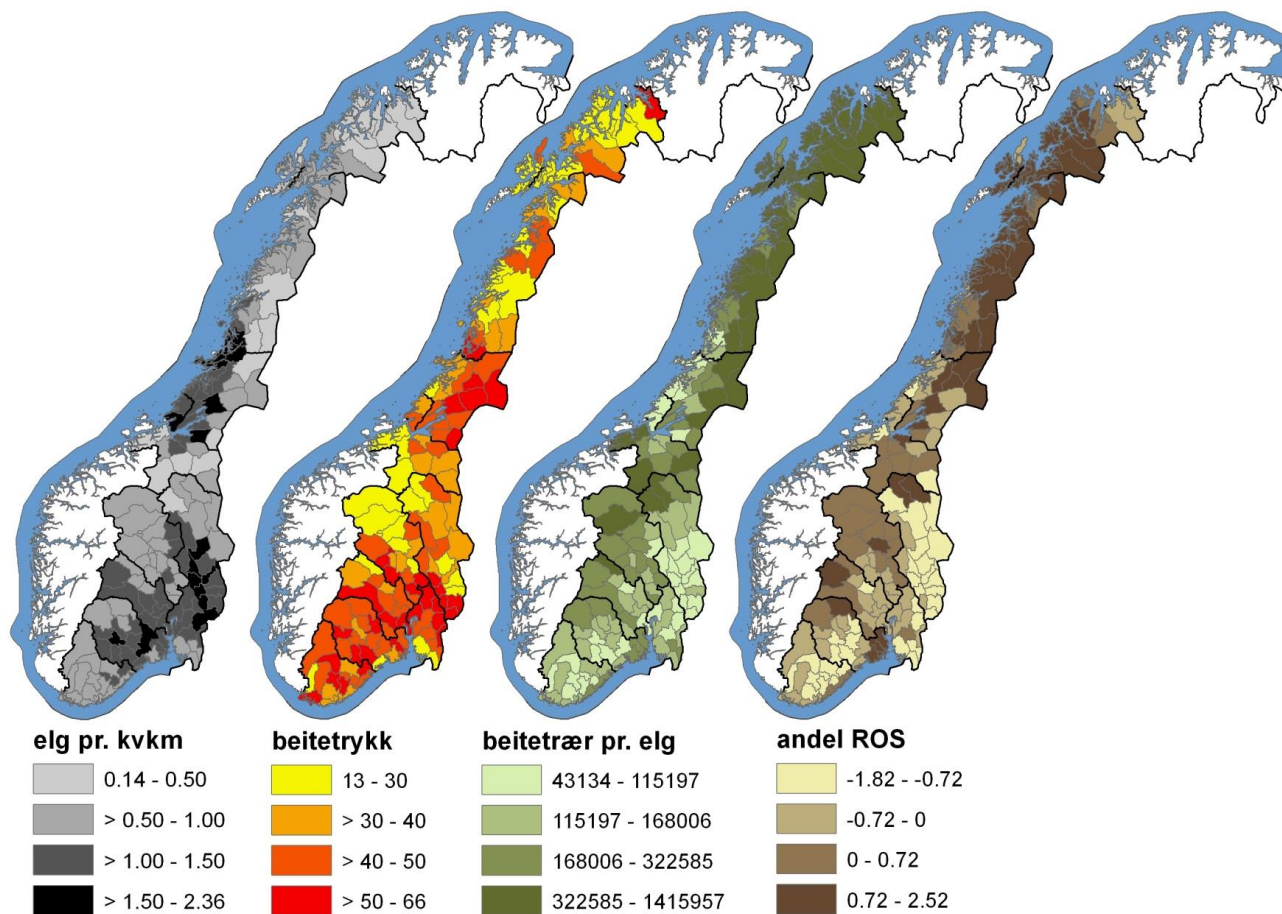

- Vesentlig reduksjon i kondisjon i alle aldersgrupper

Slaktevekt (kg)

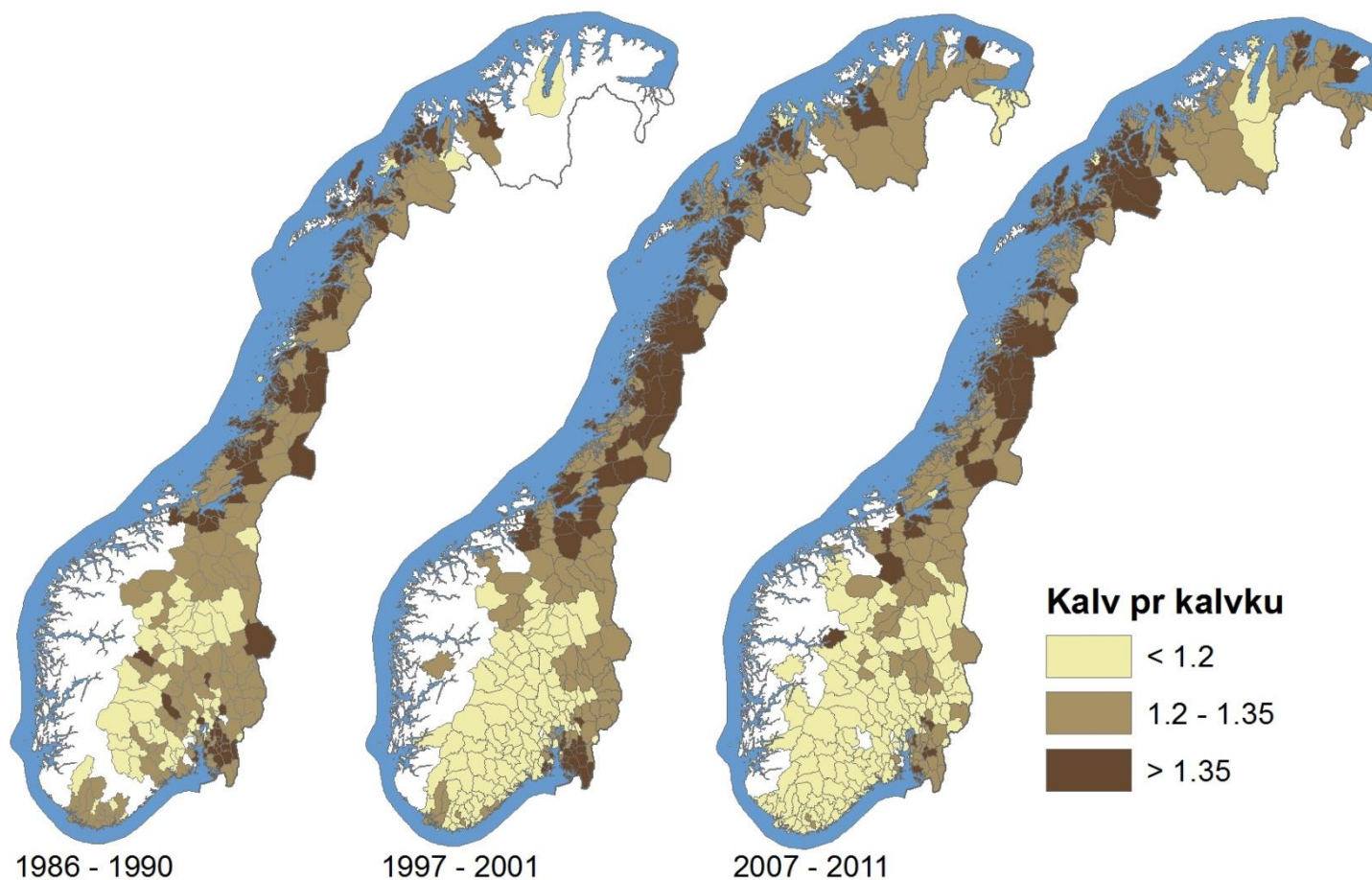

Beitetrykk og beitetilbud

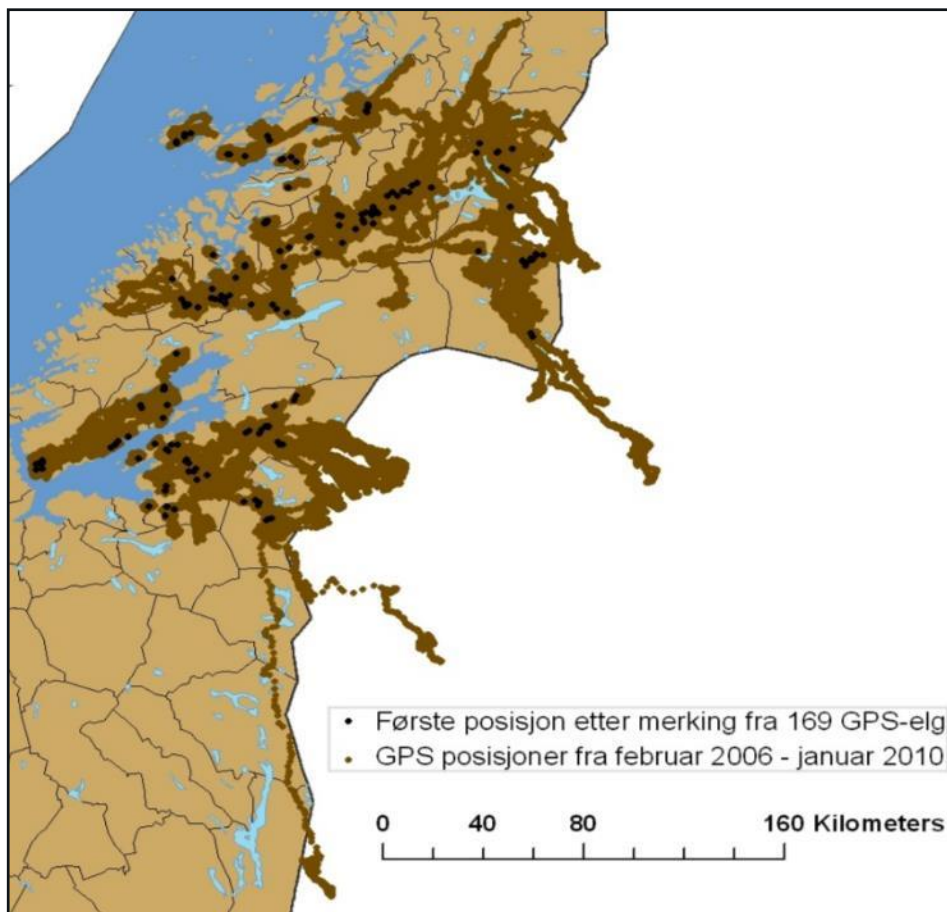

Tvillinggrater

- Leveforholdene avspeiles i f.eks. tvillinggrater

Elgen går langt!

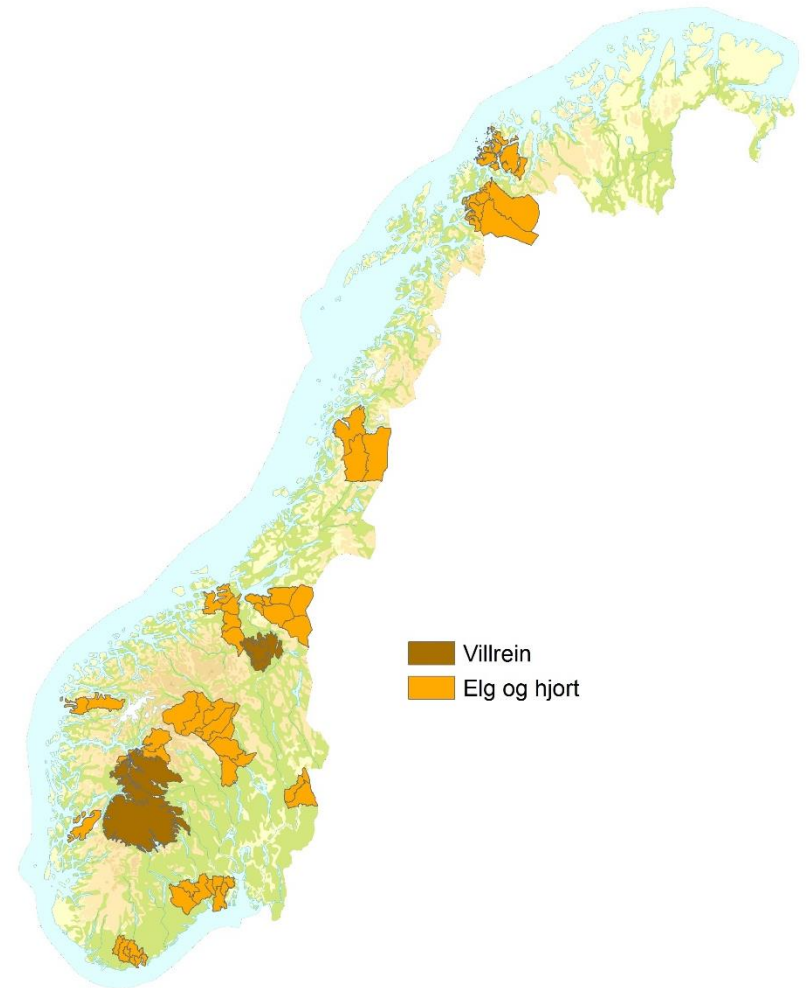
- **247 merka elg**
- 30-80 % trekkelg
- Trekkdistanse
 - Lengste > 150 km
 - Snitt 38 km elgokser
 - Snitt 25 km elgkyr
- Utvandringdistanse
 - Lengste 180 km

Innsamling fra jakta

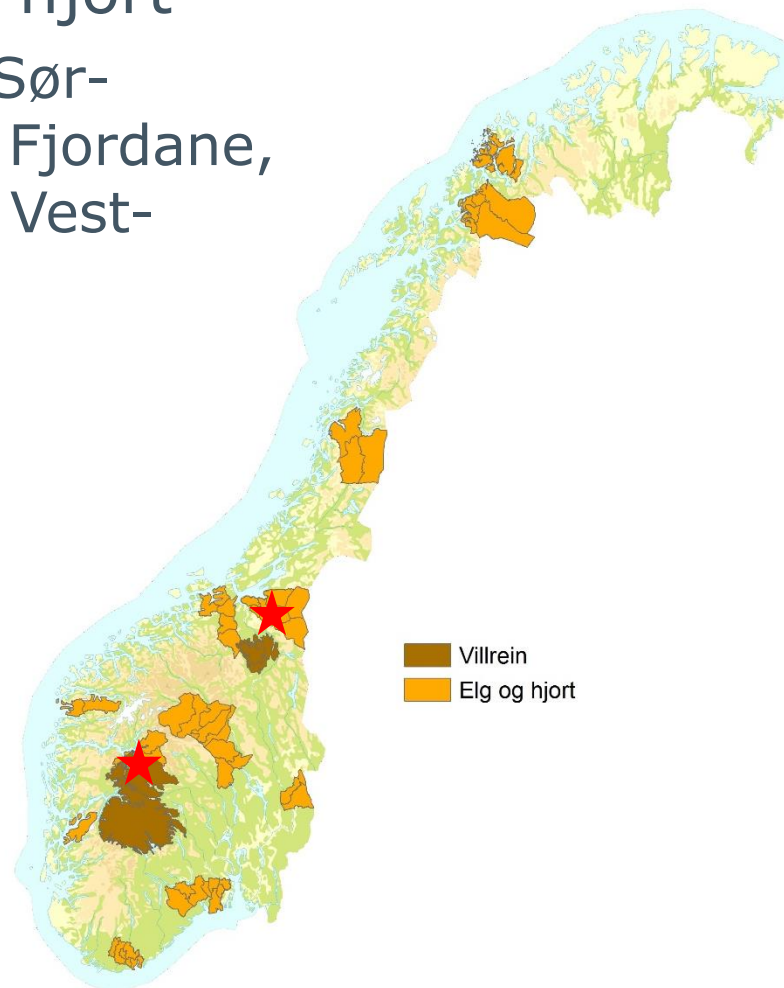
Innsamling – Hvor?

- 50 kommuner
- 3 villreinområder

Innsamling – Hvor?

- 50 kommuner – elg og/eller hjort
 - ▶ Troms, Nordland, **Trøndelag**, Sør-Trøndelag, Oppland, Sogn og Fjordane, Hedmark, Vestfold/Telemark, Vest-Agder, Hordaland
- 3 villreinområder
 - ▶ Forollhogna, **Nordfjella**, Hardangervidda

Hva samles når?

- Elg - første 8 jaktdagene
 - ▶ Hodeinnsamling fra 1½ år og eldre fra begge kjønn
 - ▶ Kjeveinnsamling fra begge kjønn
- Hjort - første 5 jaktukene
 - ▶ Hodeinnsamling fra 1½ år og eldre fra begge kjønn
 - ▶ Kjeveinnsamling fra begge kjønn
- Elg og hjort – resterende jakttid
 - ▶ Innsamling som i et normalår
 - Kjeven skjæres ut, tørkes og leveres som normalt (fra hanndyr og/eller hunndyr)
 - Ovarier der dette skal samles
- For kalver skal det leveres kjevelapper fra hele jakta

Merking av prøver

- Kjevelappen er en unik identifisering av hvert dyr
 - ▶ Kombinasjon av art + sekssifret nummer er unik
 - ▶ Hoveddel + 2 avrivingsdeler
 - ▶ Framside med opplysninger om hvor dyret er felt og av hvem!

Innsenders nr.: 290 592	Festes til underkjeve
INNSAMLING AV UNDERKJEVER OG KJØNNSORGAN FRA ELG	
Som en del av bestandsovervåkinga ber vi om å få innsendt <ul style="list-style-type: none">- Underkjever fra alle felte dyr.- Kjønnsgorgan: livmor og eggstokker fra hunndyr eldre enn kalv.	
Slaktevekt er vekta av dyret uten skinn, innvoller, hode og føtter. Skuddskadet kjøtt regnes med. Kjeven reinskjæres og tørkes. Ikke pakk inn kjeven i plast. Kjønnsgorgan fryses snarest. Leveringssted for underkjever og kjønnsgorgan med merkelapper avtales med kommunen. Innsenders nummer gir tilgang til informasjon om dyret i Hjorteviltregisteret, www.hjorteviltregisteret.no .	
Valdansvarlig, navn:	Tlf.nr:
Navn på vald:	Valdnr.:
Navn på jaktfelt:	Jaktfeltnr.:
Valdet rapporterer til kommune:	Felt dyr nr.:
Festes til kjønnsgorgan	
Dato felt:	Felt dyr nr.:
Innsenders nr.: 290 592	
Beholdes av valdansvarlig	
Jegeren sitt navn:	
Dato felt:	Felt dyr nr.:
Innsenders nr.: 290 592	

Merking av prøver

- Kjevelappen er en unik identifisering av hvert dyr
 - ▶ Kombinasjon av art + sekssifret nummer er unik
 - ▶ Hoveddel + 2 avrivingsdeler
 - ▶ Framside med opplysninger om hvor dyret er felt og av hvem!

Opplysninger om felt elg						
Dato felt (dd.mm.åå):.....			Er slaktet nøyaktig veid? ☐ Ja: kg ☐ Nei			
	Hanndyr			Hunndyr		
Kategori: (sett kryss)	☐ Kalv	☐ 1,5 år	☐ 2,5 år eller eldre	☐ Kalv	☐ 1,5 år	☐ 2,5 år eller eldre
Eldre dyr enn kalv:	Gevirtakker: Høyre:..... Venstre:.....			Melk i juret: ☐ Ja ☐ Nei ☐ Vet ikke		
Levert (gjelder begge kjønn): ☐ Kjeve ☐ Kjønnorgan ☐ Annet:.....			Ant. kalver ifølge med hunndyret (både for felt kalv og felt ku): ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ Vet ikke			
Øremerkenr.: Høyre:..... Venstre:.....			Halsbåndnr.:.....			
Ble mor/kalv-par felt (noter innsenders nr.): Kalv/-ene:.....			Mor:			

Bakside med opplysninger om det felte dyret!

Merking av prøver

- Hode uten underkjeve
 - ▶ Merkes med kjevelappen!

Slik skal hoder og kjever merkes i innsamlingsperioden for CWD-kartleggingen

Innsenders nr.: 290 592	Festes til underkjeve		
INNSAMLING AV UNDERKJEVER OG KJØNNSORGAN FRA ELG			
Som en del av bestandsovervåkinga ber vi om å få innsendt - Underkjever fra alle felle dyr. - Kjønnsorgan: livmor og eggstokker fra hunndyr eldre enn kalv.			
Slaktevekt er vekta av dyret uten skinn, innvoller, hode og føtter. Skuddskadet kjøtt regnes med. Kjeven reinskjæres og tørkes. Ikke pakk inn kjeven i plast. Kjønnsorgan fryses snarest. Leveringssted for underkjever og kjønnsorgan med merkelapper avtales med kommunen. Innsenders nummer gir tilgang til informasjon om dyret i Hjorteviltregisteret, www.hjorteviltregisteret.no .			
Valdansvarlig, navn:	Tlf.nr:		
Navn på vald:	Valdnr:		
Navn på jaktfelt:	Jaktfeltnr:		
Valdet rapporterer til kommune:	Felt dyr nr.:		
2015			

Festes til kjønnsorgan

Dato felt: Felt dyr nr.:

Innsenders nr.: **290 592**

Beholdes av valdansvarlig

Jegeren sitt navn:

Dato felt: Felt dyr nr.:

Innsenders nr.: **290 592**

I områder hvor det samles livmor og eggstokker skal kvitteringslapp for vald-ansvarlig representant festes til underkjeven. Husk å noter innsenders nummer fra kjevelappen for å senere se prøvesvar i Hjorteviltregisteret.

Se www.nina.no/cwd for detaljer om innsamling i din kommune.

Festes til hodet. Dette gjelder uavhengig av om hodet leveres med eller uten kjeve.

En av disse må festes godt til dyrets underkjeve i områder med egen kjeveinnsamling.

- Mattilsynet tar ut hjerneprøven
 - ▶ Sender kjevelappen til NINA i Trondheim
 - ▶ Sender hjerneprøven til Veterinærinstituttet i Oslo (egen merking)

Merking av prøver

- Hode uten underkjeve
 - ▶ Merkes med kjevelappen!

Slik skal hoder og kjever merkes i innsamlingsperioden for CWD-kartleggingen

Innsenders nr.: 290 592	Festes til underkjeve		
INNSAMLING AV UNDERKJEVER OG KJØNNSORGAN FRA ELG			
Som en del av bestandsovervåkinga ber vi om å få innsendt - Underkjever fra alle felle dyr. - Kjønnsorgan: livmor og eggstokker fra hunndyr eldre enn kalv.			
Slaktevekt er vekta av dyret uten skinn, innvoller, hode og føtter. Skuddskadet kjøtt regnes med. Kjeven reinskjæres og tørkes. Ikke pakk inn kjeven i plast. Kjønnsorgan fryses snarest. Leveringssted for underkjever og kjønnsorgan med merkelapper avtales med kommunen. Innsenders nummer gir tilgang til informasjon om dyret i Hjorteviltregisteret, www.hjorteviltregisteret.no .			
Valdansvarlig, navn:	Tlf.nr:		
Navn på vald:	Valdnr:		
Navn på jaktfelt:	Jaktfeltnr:		
Valdet rapporterer til kommune:	Felt dyr nr.:		
2015			

Festes til kjønnsorgan

Dato felt: Felt dyr nr.:

Innsenders nr.: **290 592**

Beholdes av valdansvarlig

Jegeren sitt navn:

Dato felt: Felt dyr nr.:

Innsenders nr.: **290 592**

I områder hvor det samles livmor og eggstokker skal kvitteringslapp for vald-ansvarlig representant festes til underkjeven. Husk å noter innsenders nummer fra kjevelappen for å senere se prøvesvar i Hjorteviltregisteret.

Se www.nina.no/cwd for detaljer om innsamling i din kommune.

Festes til hodet. Dette gjelder uavhengig av om hodet leveres med eller uten kjeve.

En av disse må festes godt til dyrets underkjeve i områder med egen kjeveinnsamling.

- Mattilsynet tar ut hjerneprøven
 - ▶ Sender kjevelappen til NINA i Trondheim
 - ▶ Sender hjerneprøven til Veterinærinstituttet i Oslo (egen merking)

Merking av prøver

- Underkjeven
 - ▶ Merkes med en av avrivingsdelene
 - ▶ **Gjelder for perioden med hodeinnsamling. Deretter som normalt!**

Slik skal hoder og kjeve merkes i innsamlingsperioden for CWD-kartleggingen

Innsenders nr.: 290 592	Festes til underkjeve		
INNSAMLING AV UNDERKJEVER OG KJØNNSORGAN FRA ELG			
Som en del av bestandsovervåkinga ber vi om å få innsendt: <ul style="list-style-type: none">- Underkjever fra alle felle dyr.- Kjønnsgorgan: livmor og eggstokker fra hunddyr eldre enn kalv.			
Slaktevekt er vekta av dyret uten skinn, innvoller, hode og føtter. Skuddskadet kjøtt regnes med. Kjeven reinskjæres og tørkes. Ikke pakk inn kjeven i plast. Kjønnsgorgan fryses snarest. Leveringssted for underkjever og kjønnsgorgan med merkelapper avtales med kommunen. Innsenders nummer gir tilgang til informasjon om dyret i Hjorteviltregisteret, www.hjorteviltregisteret.no .			
Valdansvarlig, navn:	Tlf.nr:		
Navn på vald:	Valdnr:		
Navn på jaktfelt:	Jaktfeltnr:		
Valdet rapporterer til kommune:	Felt dyr nr.:		
2015			

Festes til kjønnsgorgan

Dato felt: Felt dyr nr.:

Innsenders nr.: **290 592**

Beholdes av valdansvarlig

Jegeren sitt navn:

Dato felt: Felt dyr nr.:

Innsenders nr.: **290 592**

I områder hvor det samles livmor og eggstokker skal kvitteringslapp for valdansvarlig representant festes til underkjeven. Husk å noter innsenders nummer fra kjevelappen for å senere se prøvesvar i Hjorteviltregisteret.

Se www.nina.no/cwd for detaljer om innsamling i din kommune.

Festes til hodet. Dette gjelder uavhengig av om hodet leveres med eller uten kjeve.

En av disse må festes godt til dyrets underkjeve i områder med egen kjeveinnsamling.

- Kommunen / NINAs lokale kontakter
 - ▶ Samler inn kjevener og sender disse til NINA i Trondheim

Innsamling av slaktevekter

- Slaktevekter i perioden for hodeinnsamling
 - ▶ Jegere/jaktlag må notere kjevelappnummer og slaktevekt på eget slaktevektskjema.
 - ▶ Leveres med kjever og sendes NINA. NINA matcher vekt med andre opplysningene ved hjelp av kjevelappnummeret.

SLAKTEVEKTSKJEMA ELG

Slaktevekt er dyrets vekt uten innvoller, skinn, hode, blod og leggbein. Skuddskadet kjøtt regnes med.

Kommune Kommun.nr. År

Valdnr. Navn på vald Jaktfeltnr. Navn på jaktfelt

FYLL UT EN RAD FOR HVERT SKUTTE DYR
Kun veide vekter skal registreres (hele kg)

Fellingsdato (ddmm)	Hannkalv	Hunnkalv	Hanndyr 1 ½ år	Hunnedyr 1 ½ år	Hannedyr 2 ½ år og eldre	Hunnedyr 2 ½ år og eldre	ID-nr. fra kjevelappe n	Halsbånd- eller øremerke-nr.	Merknader

Innsamling av slaktevekter

- Slaktevekter i perioden for hodeinnsamling
 - ▶ Jegere/jaktlag må notere kjevelappnummer og slaktevekt på eget slaktevektskjema.
 - ▶ Leveres med kjever og sendes NINA. NINA matcher vekt med andre opplysningene ved hjelp av kjevelappnummeret.

SLAKTEVEKTSKJEMA
ELG

MILJØ-DIREKTORATET

Slaktevekt er dyrets vekt uten innvoller, skinn, hode, blod og leggbein. Skuddskadet kjøtt regnes med.

Kommune Kommun.nr. År

Valdnr. Navn på vald Jaktfeltnr. Navn på jaktfelt

FYLL UT EN RAD FOR HVERT SKUTTE DYR
Kun veide vekter skal registreres (hele kg)

Fellingsdato (ddmm)	Hannkalv	Hunnkalv	Hanndyr 1 ½ år	Hunnedyr 1 ½ år	Hannedyr 2 ½ år og eldre	Hunnedyr 2 ½ år og eldre	ID-nr. fra kjevelappnummer	Halsbånd- eller øremerke-nr.	Merknader

Hvor mange prøver?

- Målet er å få hjerneprøver fra omkring 50 % av de felte elgene og hjortene i overvåkingskommunene
- Omfanget av innsamlingen kan bli endret av ulike årsaker!

Annet

- <http://www.nina.no/cwd>
 - ▶ Kontaktpersoner, innleveringssteder, perioder m.m.
- Faktaark: <http://www.miljodirektoratet.no/Documents/publikasjoner/M595/M595.pdf>
- Innpakking!

